

Anna Nowak

Poglądy kuratorów sądowych na temat ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

Resocjalizacja Polska (Polish Journal of Social Rehabilitation) 3, 351-359

2012

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

*Anna Nowak**

Poglądy kuratorów sądowych na temat nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

Wstęp

W roku 2005 Sejm uchwalił Ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, która regulowała podstawowe rozwiązania prawne dotyczące podejścia do problemu, ustalając odpowiedzialność określonych podmiotów państwowych za przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Ustawa ta umożliwiła zorganizowanie wielu działań przeciwdziałających temu zjawisku. W 2010 roku uchwalona została nowelizacja, jako Ustawa o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw. Ustawa ta w bardziej szczegółowy sposób niż poprzednia określiła działania, jakie wobec zjawiska przemocy w rodzinie i jego przypadków powinny być podejmowane, oraz wskazała odpowiedzialne za to podmioty, instytucje i osoby. Nowelizacja ustawy jest spostrzegana z jednej strony jako nowoczesne rozwiązanie prawne, zgodne ze światowymi standardami z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, z drugiej jednak strony jej niektóre rozwiązania wzbudzają kontrowersje i dyskusję publiczną.

Ustawa o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw z dnia 10 czerwca 2010 roku (Dz.U. Nr 125, poz. 842) wprowadziła kilka nowych rozwiązań, które można analizować jako środki ochrony dzieci-ofiar przed przemocą domową, a jednocześnie jako instytucje mające na celu skuteczniejsze oddziaływanie na sprawcę przemocy poprzez jego izolację od ofiary i reakcję na dalsze jego zachowanie. Są to:

- 1) odebranie dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie i umieszczenie go przez pracownika socjalnego (wykonującego obowiązki służbowe), który podejmuje decyzję wspólnie z funkcjonariuszem policji, lekarzem lub ratownikiem medycznym lub pielęgniarką u innej

* Prof. dr hab. Anna Nowak, Uniwersytet Śląski w Katowicach.

niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej (art. 12a ustawy);

- 2) tytułem środka zapobiegawczego sąd może orzec nakaz opuszczenia przez oskarżonego o przestępstwo popełnione z użyciem przemocy na szkodę osoby wspólnie zamieszkującej lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym, jeżeli zachodzi uzasadniona obawa, że oskarżony ponownie popełni przestępstwo z użyciem przemocy wobec tej osoby, zwłaszcza gdy popełnieniem takiego przestępstwa groził (art. 275a § 1 k.p.k.);
- 3) zakaz zbliżania się sprawcy przemocy do określonych osób, zgodnie z art. 41a § 1 k.k. Sąd może orzec zakaz zbliżania się sprawcy do określonych osób w razie skazania go za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego oraz w przypadku skazania go za umyślne przestępstwo z użyciem przemocy, w tym przemocy przeciwko osobie najbliższej. Zakaz może być połączony z obowiązkiem zgłaszania się do Policji lub innego wyznaczonego organu w określonych odstępach czasu. Zgodnie z § 2 Sąd orzeka zakaz zbliżania się sprawcy do określonych osób w razie skazania go na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego. Zakaz może być połączony z obowiązkiem zgłaszania się do Policji lub innego wyznaczonego organu w określonych odstępach czasu.

Omówienie wyników badań

Badania ankietowe¹ przeprowadzone wśród kuratorów sądowych miały na celu określenie, w jakich działaniach podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie biorą udział kuratorzy sądowi, jak badani oceniają nowe rozwiązania przewidziane w znowelizowanej ustawie oraz jakie są ich opinie i oceny na temat funkcjonowania nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. W badaniach ankietowych udział wzięło 341 osób (204 osoby wypełniły kwestionariusz ankiety drogą elektroniczną). W grupie badanych było 93 zawodowych kuratorów rodzinnych. Kuratorzy sądowi stanowią grupę pracowników pierwszego kontaktu i przez swoje wielostronne działania² przyczyniają się do wczesnego wykrywania, a także zapobiegania przemocy wobec dziecka w rodzinie, są inicjatorami podejmowanych działań pomocowych, przyczyniają się do podnoszenia świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy wobec dziecka w ro-

¹ Badania zostały przeprowadzone przez autorkę artykułu i dr hab. E. Jarosz na zlecenie Rzecznika Praw Dziecka w ramach monitoringu funkcjonowania znowelizowanej ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

² Kuratorzy sądowi wykonują czynności o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym i profilaktycznym oraz inne czynności określone w przepisach szczególnych. Ustawodawca przyznał priorytet czynnościom o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym.

dzinie. Są też ważnym źródłem informacji dla ofiar przemocy o możliwościach uzyskania wsparcia. Zasadne wydało się przeprowadzenie badań wśród tej grupy osób. Dla zapewnienia efektywnego działania ważne jest odpowiednie przygotowanie, adekwatna wiedza i umiejętności. Zapytano badanych czy uczestniczyli w kursach i szkoleniach dotyczących przemocy w rodzinie. 212 badanych (62,7%) potwierdziło udział w tematycznych szkoleniach, dotyczących problematyki: krzywdzenia dzieci, pracy z dziećmi-ofiarami przemocy w rodzinie, metod pracy ze sprawcami przemocy w rodzinie, systemu pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem i roli służby kuratorskiej w tym systemie. Organizatorami tych kursów i szkoleń byli między innymi: Ministerstwo Sprawiedliwości, Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Krajowa Rada Sądownictwa i Prokuratury, Stowarzyszenie Zawodowych Kuratorów Sądowych, Sądy Okręgowe i Okręgowi Kuratorzy, Urzędy Miast, Fundacja Dzieci Niczyje, Stowarzyszenie „Niebieska Linia”. 142 osoby (41,64%) zostały powołane na członków zespołu interdyscyplinarnego do spraw przemocy w rodzinie, a 58 (17,01%) badanych deklaroowało swój udział jako członek grupy roboczej do spraw przemocy w rodzinie. Ustawa z 10.06.2010 roku o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 125, poz. 842) w art. 6.2 w grupie zadań własnych gminy wymienia tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym **tworzenie zespołów interdyscyplinarnych**. Zespół interdyscyplinarny powołuje wójt, burmistrz albo prezydent miasta. Rada gminy w drodze uchwały określa tryb i sposób powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowe warunki jego funkcjonowania. W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, **kuratorzy sądowi**; mogą także do niego wejść: prokuratorzy oraz przedstawiciele innych niż wymienione podmiotów, działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zadania zespołów interdyscyplinarnych to: realizacja działań określonych w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a także integrowanie oraz koordynowanie działań podmiotów i specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez: diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie. Zespół interdyscyplinarny może tworzyć grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach. Grupy robocze mają za zadanie: opracowywanie i realizację planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy, dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Badanych kuratorów sądowych zapytano o podejmowane (po 1.08.2010 roku) przez nich działania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie, związane z występowaniem do sądu w sprawach: zarządzenia wykonania warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności wobec skazanego za przestępstwo popełnione z użyciem przemocy wobec dziecka w rodzinie, odwołania warunkowego przedterminowego zwolnienia wobec skazanego za przestępstwo popełnione z użyciem przemocy wobec dziecka w rodzinie, innych wniosków dotyczących sprawcy/skazanego za przestępstwo z użyciem przemocy wobec dziecka w rodzinie. Z danych ankietowych wynika, że 52 badanych (15,25%) występowało do sądu z następującymi wnioskami: 27 kuratorów z wnioskiem w sprawie zarządzenia wykonania warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności wobec skazanego za przestępstwo popełnione z użyciem przemocy wobec dziecka; 4 kuratorów z wnioskiem o odwołanie warunkowego przedterminowego zwolnienia wobec skazanego za przestępstwo popełnione z użyciem przemocy wobec dziecka w rodzinie (badani uzasadniali to niewłaściwym zachowaniem dozorowanych i wszczęciem przeciwko nim nowych postępowań o czyn z art. 207 § 1 k.k.). Z innymi wnioskami dotyczącymi sprawcy/skazanego za przestępstwo z użyciem przemocy wobec dziecka w rodzinie wystąpiło 21 kuratorów. Były to między innymi wnioski o: ograniczenie władzy rodzicielskiej, zastosowanie obowiązku przymusowego leczenia odwykowego, zamianę obowiązku leczenia odwykowego otwartego na zamknięte, zarządzenie wykonania kary pozbawienia wolności, wszczęcie postępowania karnego w sprawie znęcania się nad rodziną, w sprawie zawiadomienia o zachowaniu osoby nieobjętej dozorem kuratora sądowego, zmianę zarządzeń opiekuńczych, przeprowadzenie posiedzenia wykonawczego, nakaz opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z ofiarą przemocy.

Kuratorzy poproszeni zostali o ocenę wprowadzonych przez nowelizację ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie środków w kontekście poprawy sytuacji dziecka w tych rodzinach.

Tabela 1. Opinie kuratorów sądowych na temat wprowadzonych przez nowelizację ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie środków w kontekście poprawy sytuacji dziecka-ofiary przemocy w rodzinie

Środek ochrony dziecka-ofiary przemocy w rodzinie	Tak		Nie		Brak odpowiedzi	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Odebranie dziecka rodzinie w sytuacji zagrożenia jego życia lub zdrowia	303	88,86	26	7,62	12	3,52
Nakaz opuszczenia mieszkania przez sprawcę przemocy domowej	333	97,65	3	0,88	5	1,47
Zakaz zbliżania się sprawcy do określonych osób	328	96,19	7	2,05	6	1,76

Badani byli raczej zgodni w kwestii oceny przyjętych rozwiązań. Największą aprobatę badanych uzyskał nakaz opuszczenia mieszkania przez sprawcę przemocy domowej, a następnie zakaz zbliżania się sprawcy przemocy do określonych osób. Negatywnie w sprawie nowych środków wypowiedziało się 36 badanych (10,55%). Najwięcej negatywnych ocen dotyczyło odebrania dziecka rodzinie w sytuacji zagrożenia jego zdrowia i życia.

W badanej grupie 303 osoby (88,86%) potwierdziły, że odebranie dziecka rodzinie w sytuacji zagrożenia jego życia lub zdrowia może poprawić sytuację dziecka-ofiary przemocy w rodzinie. 231 badanych uzasadniło swoje pozytywne stanowisko zwracając uwagę, że najważniejsze jest dobro dziecka i dlatego w sytuacji zagrożenia jego życia lub zdrowia podjąć należy nawet tak radykalne środki. Argumenty badanych związane były także z możliwościami jakie stwarza zastosowanie takiego środka, mianowicie: z zaspokojeniem potrzeb dziecka, a zwłaszcza potrzeby bezpieczeństwa przez izolację dziecka-ofiary przemocy od sprawcy, ze zwiększeniem kontroli nad rodziną i sytuacją dziecka w rodzinie; z zainicjowaniem działań wobec dziecka ze strony profesjonalistów. Zdaniem badanych rozwiązanie to pozwala na zastanowienie się jak rozwiązać problem, jak pomóc dziecku-ofierze przemocy domowej. Część wypowiadających się uznało to rozwiązanie za właściwe, ale tylko w pewnych sytuacjach (wtedy, gdy oboje rodzice nadużywają alkoholu i/lub znęcają się nad dzieckiem). Wszyscy podkreślali konieczność szybkiego reagowania w sytuacji zdiagnozowania przemocy domowej.

Tylko 26 osób (7,62%) uznało, że odebranie dziecka rodzinie w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia dziecka nie sprzyja poprawie sytuacji dziecka-ofiary przemocy w rodzinie. Badani, którzy tak twierdzili argumentowali, że takie rozwiązanie powoduje, że to dziecko ponosi konsekwencje (często traumatyczne) związane z przystosowaniem się do nowego środowiska, a przecież powinien je ponosić sprawca przemocy.

Do nakazu opuszczenia lokalu przez sprawcę przemocy domowej pozytywnie odniosło się 333 kuratorów (97,65%) badanych. Swoją wypowiedź uzasadniło 201 badanych, którzy podawali następujące argumenty potwierdzające pogląd, iż środek ten sprzyja poprawie sytuacji dziecka-ofiary przemocy w rodzinie, gdyż:

- zapewnia ofierze bezpieczeństwo;
- rozładowuje napięcie związane ze wspólnym zamieszkiwaniem sprawcy z ofiarą;
- uświadamia sprawcy natychmiastowe konsekwencje jego zachowania;
- zapewnia gwarancję zapobiegania kolejnym aktom przemocy, eliminując zagrożenia ze strony sprawcy;
- stwarza nadzieję na skuteczne odseparowanie sprawcy przemocy od ofiary;
- zwiększa poczucie bezpieczeństwa, gdyż daje możliwość poprawy sytuacji życiowej ofiary;
- przełamuje bezsilność;
- pozwala na podjęcie zdecydowanej reakcji przez sąd i kuratorów;
- pozwala zdiagnozować problem przemocy i ustalić potrzeby;
- może pomóc w korekacji postaw osób stosujących przemoc w rodzinie;
- może łagodzić negatywne skutki przemocy domowej.

Prawie wszyscy badani – 328 osób (96,19%) – pozytywnie wypowiedzieli się na temat zakazu zbliżania się sprawcy przemocy domowej do określonych osób. Swoją wypowiedź uzasadniło 180 badanych uznając, że zastosowanie tego środka może zapewnić dziecku-ofierze przemocy domowej: poczucie bezpieczeństwa, ochronę przed sprawcą; właściwe funkcjonowanie w domu i poza domem w różnych sytuacjach życiowych; łatwiejszą specjalistyczną pomoc. Rozwiązanie to zdaniem badanych wzmacnia pozycję osoby pokrzywdzonej oraz może ograniczyć wpływ sprawcy na ofiarę przemocy, a także wpłynąć na zmianę postawy i zachowania sprawcy przemocy domowej. Zastosowanie omawianego środka zdaniem kuratorów sądowych przełamuje bezradność w sytuacji przemocy domowej; umożliwia szybszą interwencję organów ścigania.

Badani zwracali uwagę na konieczność szybkiego reagowania w sytuacji przemocy wobec dziecka w rodzinie, a także na sposób kontroli zachowania sprawcy przemocy.

Negatywnie na temat zakazu zbliżania się sprawcy przemocy domowej do określonych osób wypowiedziało się 7 badanych (2,05%), którzy stwierdzili, iż środek ten jest bardzo trudny do wyegzekwowania i zweryfikowania, raczej jest rozwiązaniem iluzorycznym.

Kuratorzy sądowi zostali poproszeni o wypowiedzenie się na temat funkcjonowania nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Wypowiedziało się 237 (69,50%) badanych. Wypowiedzi kuratorów sądowych dotyczyły konstrukcji prawnej przewidzianych w ustawie rozwiązań, w której ocenili pozytywnie rozwiązanie dotyczące przypadku składania wniosków w sprawie osoby skazanej za stosowanie przemocy o zarządzenie kary lub odwołanie warunkowego zwolnienia, które kwalifikuje się jako wnioski obligatoryjne – art. 160 §1a k.k.w.³ – jako rozwiązanie usprawniające zdaniem kuratorów sądowych postępowanie wykonawcze. Badani podkreślali, iż w znowelizowanej ustawie w sposób dość jasny ujęto procedurę prowadzenia interwencji w sytuacji przemocy w rodzinie. Za ważne rozwiązanie badani uznali możliwość powołania zespołów interdyscyplinarnych, co zapewnia ich zdaniem wielokierunkowość podejmowanych działań i pozwala na zebranie pełnego materiału dowodowego w sprawie. Ankietowani podkreślali, że idee zawarte w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie są słuszne, gdyż nowelizacja ustawy przewiduje nowe instrumenty pozwalające na ingerencję i ochronę dziecka-ofiary przemocy w rodzinie, ponadto stwarza gwarancje optymalnej interwencji w sytuacji przypadku przemocy w rodzinie. Zdaniem badanych nowelizacja ustawy przyczyni się do zmiany postrzegania problemu przemocy w rodzinie. Za sukces nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie uznano inicjatywę skoordynowania działania służb i organizacji funkcjonujących w terenie, rozwiązujących problemy związane ze zjawiskiem przemocy w rodzinie.

³ Art. 160 par.1a k.k. Sąd penitencjarny odwołuje warunkowe zwolnienie, jeżeli zwolniony, skazany za przestępstwo popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej wobec osoby najbliższej lub innej osoby małoletniej zamieszkujących wspólnie ze sprawcą, w okresie próby rażąco narusza porządek prawny, ponownie używając przemocy lub groźby bezprawnej wobec osoby najbliższej lub innej osoby małoletniej zamieszkujących wspólnie ze sprawcą.

Kuratorzy sądowi zwrócili uwagę na następujące wątpliwości dotyczące funkcjonowania znowelizowanej ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie: brak przepisów wykonawczych⁴; brak spójności między przepisami; brak jasnych procedur postępowania np. w kwestii przewozu dziecka (odebranego rodzinie w związku z przemocą domową w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia) do placówki. Zwracali także uwagę na wiele przeszkód, które utrudniają właściwe funkcjonowanie w praktyce znowelizowanej ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zwłaszcza na: niski poziom świadomości społecznej i brak wiedzy Polaków na temat przemocy w rodzinie; niezajomość rozwiązań prawnych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie; aprobatę społeczną dla sprawców przemocy domowej; brak reakcji społecznej w sytuacji przemocy w rodzinie i brak zrozumienia dla reagujących. Kuratorzy sądowi podkreślali także niewiedzę Polaków na temat instytucji pomocowych działających w przypadkach przemocy domowej. Nie sprzyja właściwemu funkcjonowaniu ustawy wiele barier organizacyjnych, wśród nich: brak instytucji pomocowych zwłaszcza w małych miastach (co utrudnia, bądź uniemożliwia ofiarom i sprawcom przemocy domowej dostęp do terapii); brak grup wsparcia dla ofiar przemocy domowej; brak miejsc w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci-ofiar przemocy domowej odebranych rodzinie. Zdaniem badanych zaobserwować można także: brak współpracy w sądach wydziałów karnych i wydziałów rodzinnych, niestosowanie przez sędziów i prokuratorów przewidzianych w ustawie środków, brak spójnego stanowiska między organem orzekającym a organem wykonawczym, biurokratyzację, przewlekłość w rozpatrywaniu składanych przez kuratorów wniosków. Nieodpowiednie przygotowanie pracowników pierwszego kontaktu (policjantów, pracowników służby zdrowia, pracowników socjalnych, kuratorów sądowych) do działań na rzecz ochrony dzieci przed przemocą domową może zdaniem badanych utrudniać, i często utrudnia, realizację ustawowych zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W tym obszarze – działalności odpowiednich służb – można napotkać na wiele nieprawidłowości i niedociągnięć, przede wszystkim: brak współpracy pomiędzy pracownikami pierwszego kontaktu, problemy związane z przekazywaniem informacji dotyczących przemocy w rodzinie między pracownikami pierwszego kontaktu, nierealizowanie obowiązku zgłaszania przemocy wobec dziecka w rodzinie przez pedagoga szkolnego, nauczyciela, podejmowanie niewłaściwych działań przez pracowników socjalnych i kierowanie spraw dotyczących przypadków przemocy w rodzinie do sądów, zamiast do zespołów roboczych, dużą biurokratyzację. Brakuje, jak twierdzą kuratorzy sądowi, systematycznych szkoleń i kursów organizowanych dla pracowników pierwszego kontaktu dotyczących problematyki krzywdzenia dzieci, możliwości udzielania im wsparcia i pomocy, zmian legislacyjnych. Znacznym ograniczeniem dla funkcjonowania znowelizowanej ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie są ograniczone środki finansowe lub zupełny ich brak, między innymi na pracę zespołów interdyscyplinarnych. Wśród innych barier badani wymienili jeszcze powolność wdrażania

⁴ W czasie, w którym kuratorzy sądowi brali udział w badaniach nie uchwalono jeszcze wielu rozporządzeń.

rozwiązań ustawowych i nieprzygotowanie zaplecza niezbędnego do ich wdrażania. Natomiast zaangażowanie wielu instytucji w działania na rzecz ograniczania zjawiska przemocy domowej w sytuacji niedookreślenia zasad ich współdziałania i kwestii odpowiedzialności za dziecko-ofiarę przemocy w rodzinie sprzyja raczej rozproszeniu odpowiedzialności, a nie zapewnieniu efektywności oddziaływań i ochronie dziecka przed krzywdzeniem.

Badani kuratorzy sądowi wymienili wiele różnych propozycji, które ich zdaniem mogłyby przyczynić się do usprawnienia działań w zakresie ochrony dzieci przed przemocą domową. Najważniejsze jest ich zdaniem sporządzanie właściwej diagnozy w przypadku przemocy wobec dziecka w rodzinie. Badani wymieniali konieczność podejmowania wszechstronnych działań podnoszących świadomość i wiedzę na temat zjawiska przemocy domowej zwłaszcza wśród pracowników pierwszego kontaktu. Dla ofiar przemocy domowej niezbędne jest zdaniem badanych zapewnienie powszechnego dostępu do informacji na temat instytucji i działań pomocowych oraz zorganizowanie zróżnicowanej oferty terapii dla dzieci-ofiar przemocy domowej, dostosowanej do potrzeb dziecka. Pod adresem rodziców kuratorzy sądowi sformułowali postulat ich pedagogizacji, a przede wszystkim podejmowania zagadnień właściwego wykonywania przez rodziców ról rodzicielskich.

Wnioski

Znowelizowana ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jest oceniana przez badanych – kuratorów sądowych pozytywnie, jako regulująca nowe rozwiązania prawne mogące wpłynąć skutecznie na ochronę dziecka przed przemocą domową. Największą aprobatę wśród badanych uzyskał środek nakazujący opuszczenie mieszkania przez sprawcę przemocy domowej. Badani mają świadomość przeszkód, które utrudniają lub uniemożliwiają wprowadzenie nowych rozwiązań ustawowych w życie. Wszyscy podkreślali niski poziom świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie oraz niewiedzę dotyczącą rozwiązań ustawowych w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Zgłaszane przez badanych propozycje związane z realizacją zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są w pełni zasadne i konieczne do wprowadzenia, wymagają zaangażowania nie tylko profesjonalistów, ale wszystkich obywateli.

Najważniejsze jest jednak propagowanie wiedzy na temat zjawiska przemocy wobec dziecka w rodzinie w celu zmiany stereotypów i uprzedzeń oraz postaw społecznych wobec zjawiska krzywdzenia dzieci, co sprzyjać będzie właściwej ochronie dziecka przed różnymi formami przemocy.

Streszczenie

W artykule omówiono środki ochrony dzieci-ofiar przemocy domowej uregulowane w znowelizowanej ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Analizie poddano opinie i oceny kuratorów sądowych na temat przyjętych rozwiązań a także na temat funkcjonowania ustawy w praktyce.

Badania ankietowe wśród 341 kuratorów sądowych przeprowadzono na zlecenie Rzecznika Praw Dziecka w ramach monitoringu funkcjonowania znowelizowanej ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Abstract

Judicial Guardian's Opinions Related to the Amendment of the Family Violence Prevention Act

In the paper there are presented the protection means related to the situation of children being the family violence victims. Presented protection means are regulated in the amended Family Violence Prevention Act. There are analyzed opinions and evaluations expressed by the judicial guardians related to the accepted solutions as well as to the practical contexts of the mentioned Act's functioning. Survey research were realized in the group of 341 judicial guardians as the answer for the Childrens' Rights Advocate's directive in the frames of the monitoring the amended Family Violence Prevention Act functioning.